

GEORGE TIMCU (21.02.1939–25.02.1997)

UN OM CARE TREBUIE REAMINTIT!

Cu 12 ani în urmă trecea în neființă, cunoscutul prozator, poet, eseist și cronicar dramatic George Timcu, fost redactor șef la Editura Științifică și Enciclopedică, editură sub egida căreia au fost publicate mai multe lucrări de referință din domeniul sociologiei, care au constituit, în numeroase cazuri, debutul științific a numeroase personalități din lumea academică, din învățământul sociologic și cercetarea sociologică din România.

Cei care l-au cunoscut îndeaproape pe George Timcu își amintesc că era un om înzestrat cu o neobișnuită vocație a prieteniei, capabil de a dăru și a se dăru celor din jur, incapabil de dușmăniile, invidiile și „trădările” atât de frecvente, din păcate, astăzi, în lumea literară (artistică) și științifică, unde orgoliile transcend, adeseori, recunoașterea valorilor. A fost un om în veritabilul sens al cuvântului, dotat cu o rară sensibilitate și rafinată spiritualitate, întărite de o vastă și diversificată cultură, calitate care i-au permis să se dedice, în egală măsură, prozei, poeziei și criticii teatrale.

Născut la Cernăuți, în anul care a marcat începutul celui de al Doilea Război Mondial, rămâne fără mamă – un an mai târziu, atunci când și tatăl său pleacă pe front, în linia întâi. O dată cu înaintarea frontului la Cernăuți, în condițiile evacuării orașului, George Timcu ajunge, împreună cu un important lot de români în mica localitate Brad din județul Hunedoara*. Aici și-a petrecut, de fapt,

* Pentru toate aceste informații sunt îndatorat văduvei scriitorului, cunoscuta traducătoare Georgeta Timcu, care a avut bunăvoința să-mi pună la dispoziție detaliile biografice și lista completă a lucrărilor soțului.

copilăria, aici și-a început anii de școală, într-o perioadă de sărăcie și privațiuni greu de descris. A lucrat pe rând, ca pedagog, casier și merceolog, iar în anul 1961 a fost admis, în urma unui examen extrem de dificil (60 candidați pe 5 locuri), la Facultatea de limbi clasice și orientale a Universității București, Secția de limbă și literatură chineză, pe care a absolvit-o, în anul 1966, ca șef de promoție.

A debutat din punct de vedere publicistic în mai 1967, la revista „Lucașfărul”, iar ulterior a publicat numeroase articole, eseuri, cronici sau recenzii în revistele „Viața Românească”, „Steaua”, „Cronica”, „Ramuri”, „Argeș”, „Convorbiri literare”, „România literară” ș.a. În anul 1972, a debutat editorial, cu volumul de versuri *Ritual*, care nu a trecut neobservat de critica literară. Prozator talentat în egală măsură, s-a făcut cunoscut, între altele, prin romanele polițiste pe care le-a semnat, dar și prin abordarea altor genuri literare. La fel ca mulți alți scriitori ai vremii, s-a confruntat cu cenzura brutală a vremii, în special în cazul romanului *Lungile apusuri de soare* (Editura Dacia, 1976), având ca subiect „dosarul de cadre” din perioada regimului comunist. După 20 de ani, în 1996, autorul a reeditat cu onestitate această carte, pentru a reproduce versiunea integrală, necenzurată, a manuscrisului original. Membru al Uniunii Scriitorilor din 1976, George Timcu s-a remarcat printr-o activitate publicistică prolifică, concretizată într-o multitudine de lucrări literare, inclusiv traduceri. A avut, de asemenea, preocupări constante în domeniul criticii dramatice, atrăgându-și admirația unor personalități de prestigiu**.

Din punct de vedere profesional, după o scurtă perioadă petrecută într-o funcție minoră în Ministerul Învățământului, a lucrat, în mod succesiv, în calitate de lector la Centrala Cărții (1970–1971), instructor în fostul Consiliu al Culturii și Educației Socialiste (1971–1980) și redactor-șef al Editurii Științifice și Enciclopedice (1980–1989). În această ultimă calitate, s-a numărat printre susținătorii fervenți ai Colecției *Biblioteca de Sociologie*, în cadrul căreia, în condițiile în care sociologia nu era privită cu ochi buni de ideologia regimului, au fost publicate numeroase lucrări din domeniu, reprezentând analize teoretice și studii practice pertinente, care încă și astăzi prezintă un interes științific deosebit pentru toți cei interesați de istoria sociologiei românești.

După 1989, la fel cum s-au petrecut, din păcate, lucrurile și în cazul altor intelectuali, care, datorită competenței și calităților personale deosebite (prevalente față de criteriile de „dosar”) au ocupat funcții de răspundere în perioada regimului communist, a fost retrogradat din funcția de redactor-șef în cea de simplu redactor. A fost o perioadă „întunecată”, în care s-a confruntat cu adversitatea de neînțeles pentru firea sa blajină, cu „ingraturdini” cărora nu le-a înțeles rosturile, cu jigniri nedrepte și umilitoare, care l-au marcat profund, dar cărora le-a făcut față cu demnitate. Cel mai mult l-a durut faptul că unii, pe care i-a crezut „prieteni adevărați”, i-au întors spatele, alții, pe care i-a sprijinit cu generozitate în perioada cât a fost redactor-șef la Editura Științifică și Enciclopedică, au refuzat să-i mai recunoască cel mai mic merit în această privință, deși, în mod cert, nu era în firea sa să revendice mulțumiri de la cei pe care i-a susținut. L-a rănit, în egală măsură, faptul că unul dintre membrii marcanți ai comunității sociologice (nu am dreptul, tocmai eu, să pronunț numele acestuia, iar dacă aș face-o simt că aș „trăda” destăinuirea pe care George Timcu mi-a făcut-o personal, cu nespuse tristețe, cu puțin timp înainte de a trece în eternitate), care l-a cultivat cu insistență în anii dinainte de '89 și care a beneficiat de sprijinul său în calitate de editor, nu numai că nu l-a mai căutat după revoluție, dar i-a adus nejustificate și iremisibile „etichetări”.

În anul 1994, perioadă care a însemnat, între altele, o „reașezare a valorilor” și a marcat, într-un fel, încheierea „exceselor iconoclaste” din perioada urmând imediat revoluției, a fost numit director în Ministerul Culturii, Direcția Cultură Scrisă, funcție pe care a deținut-o până la dispariția sa prematură din viață.

** Ni se pare potrivit să-l menționăm în acest context pe maestrul Radu Beligan, care, referindu-se la cronică făcută de George Timcu piesei de teatru *Cui îi e frică de Virginia Woolf*, i-a adresat următoarea notă care merită reprodușă: „*Stimate Doamnă Timcu, Doar câteva rânduri în fugă, ca să vă împărtășesc imensa bucurie prilejuită de cronică dvs. la Virginia Woolf. E cea mai precisă, cea mai subtilă din câte au apărut. Credeți-mă, nu numai faptul că mi-ați adus niște elogii amefitoare mă îndeamnă să vă scriu, ci mai cu seamă bucuria de a saluta un excepțional critic de teatru în penuria actuală a genului. Cu cele mai bune sentimente, Radu Beligan*” (20 mai 1971).

Personal, mă simt onorat de faptul că m-am numărat printre apropiații săi și m-am bucurat de sprijinul său constant atât în calitate de editor, cât și de prieten adevărat. Ne-am întâlnit cu diferite ocazii, atât înainte de 1989, cât și după această perioadă și am împărtășit împreună, în egală măsură, bucurii și tristeți comune. Avea un veritabil cult al prieteniei, știind mai mult să ofere decât să primească și refuzând cu indignare orice bârfă sau aluzie răutăcioasă la adresa prietenilor comuni. Îl definea – așa cum am menționat deja – o rară sensibilitate și generozitate, precum și o capacitate de toleranță de neegalat. În plan spiritual a fost un om înzestrat cu mult har și capacitate creativă deosebită.

Dar, la fel ca în cazul altor creatori, TIMPUL nu a mai avut răbdare și George Timcu a plecat într-o altă lume. Poate nimic nu ilustrează mai sugestiv memoria omului, poetului și prozatorului de excepție care a fost, decât propriile sale cuvinte din cartea *Lungile apusuri de soare*: „... suntem ceea ce am trăit, ceea ce ni s-a întâmplat și așa, treptat, devenim o memorie. Ne compunem din trecutul nostru ce se numește amintire a tot ceea ce ne-a împodobit existența, a oamenilor frumoși pe care i-am cunoscut, a omului acela singur pe care l-am iubit (...)”. Cuvinte care rememorează, cred, mult mai bine decât am încercat să o fac eu, amintirea celui care a fost, între altele, prietenul sociologilor din generația mea, dar mai ales prietenul meu apropiat, George Timcu.

Redactor-șef
Sorin M. Rădulescu

UN PRIETEN, POET ȘI SCRITOR, UN SPRIJINITOR AL SOCIOLOGIEI

„Fugit irreparabile tempus”, spunea, cu mii de ani în urmă poetul Vergiliu, amintindu-ne să întrebuițăm cu folos timpul, deoarece nu se mai întoarce. Și, dacă este adevărat că timpul zboară, se duce, fără întoarcere, singura modalitate de a-l face să reinvie și să reconstituie diversele scene de viață sunt **amintirile**, atât cele despre ceea ce a fost și s-a întâmplat, cât și cele despre cei care au fost și pe care i-am întâlnit într-un moment al vieții noastre. Unul dintre cei care au fost și care au rămas în memoria mea este și poetul George Timcu, un om ales și înzestrat cu daruri și haruri, sensibil și iubitor de oameni, și care a fost și un susținător sincer și neobosit al sociologiei, dar mai ales al sociologilor. Dincolo de farmecul poeziilor și romanelor sale, care au fost publicate în zeci de mii de exemplare, George Timcu a fost și unul dintre redactorii de marcă ai Editurii Științifice și Enciclopedice, editură care a publicat și a lansat mulți sociologi.

Am avut șansa să-l întâlnesc cu peste 25 de ani în urmă (ce repede trece timpul!) când, ajuns la vârsta maturității sociologice, am decis împreună cu colegul meu de echipă de atunci, Sorin M. Rădulescu, să încercăm să valorificăm rezultatele cercetării noastre prin publicarea unei cărți la o editură de prestigiu. Încercarea noastră era temerară, mai ales că în acea vreme exista o severă cenzură a publicațiilor, iar lucrarea noastră trata o serie de probleme din zona devianței, crimei și criminalității, subiecte considerate tabu în timpul regimul totalitar. Aflasem de la alți colegi că Editura Științifică și Enciclopedică lansase o colecție specială de cărți de sociologie, denumită Biblioteca de Sociologie (cu sigla BS), în care publicaseră unii dintre colegii noștri de breaslă, printre care aș aminti pe Lazăr Vlăsceanu, Ilie Bădescu, Ion Ungureanu ș. a. Sincer, nu cunoșteam niciun redactor sau, ca să spun mai pe șleau, nu aveam niciun fel de pilă sau de relații, așa că am făcut o ofertă scrisă editurii cu pricina. Am așteptat mai bine de o jumătate de an și nu am primit niciun răspuns la oferta noastră, începând să ne temem că lucrarea noastră va apărea în condițiile impuse de sistemul cenzurii. Într-o bună zi, m-am întâlnit cu colegul Ilie Bădescu, căruia i-am relatat despre tăcerea care s-a așternut față de solicitarea noastră. Spontan și sincer, Ilie Bădescu ne-a sfătuit să luăm legătura cu redactorul-șef al editurii, poetul George Timcu, pe care ni l-a prezentat ca fiind un om deosebit de amabil și mai ales de receptiv față de cartea de sociologie și, în special, față de sociologi. Sincer să fiu, spre necunoașterea mea, nu auzisem până atunci de George Timcu, deși la vremea aceea (asta se întâmpla în iulie 1984), era un scriitor consacrat, având deja publicate numeroase volume de proză și poezie și fiind membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Am hotărât să ne încercăm norocul și, după o serie de ezitări, într-o zi când plecam de la Centrul de Sociologie unde lucram, i-am dat un telefon lui George Timcu la redacție. Pe un ton foarte amabil și prietenos, el ne-a spus că a citit personal cartea, pe care a găsit-o ca fiind interesantă, dar mai ales incitantă. Ne-a asigurat că până în toamnă, va fi tehnoredată și va apărea cu siguranță. Într-adevăr, cam prin luna septembrie a aceluiași an, am fost contactați de către responsabilă de carte, doamna Mioara Stanciu, o femeie admirabilă, plină de solitudine și mai ales de omenie (din păcate, după câțiva ani în care am mai colaborat cu ea, nu am mai luat legătura decât sporadic la telefon, iar astăzi nu mai știu nimic despre ea), care ne-a chemat la editură să luăm șpaltul lucrării, pentru a-i face corecturile necesare. Ne-am conformat rapid acestor solicitări și am returnat șpaltul, așteptând trecerea timpului (vezi, din nou, cum fugе ireversibil timpul), ca să ne apară cartea mult visată și dorită.

Și, cum nu mai aveam răbdare, ne-a venit o idee: ce-ar fi să-l invităm pe George Timcu, împreună cu soția, noi și soțiile noastre, la o masă comună, la care să ne cunoaștem mai bine. După mai multe discuții și având în vedere penuria de produse din restaurantele românești din acea vreme, ne-am decis că cel mai bine este să organizăm în comun o agapă, la mine acasă la care să ne întâlnim cu toții. I-am comunicat lui George Timcu invitația noastră, pe care el a acceptat-o bucuros, mărturisindu-ne că este dornic să ne cunoască personal. Nu știu nici până astăzi, dacă acea întâlnire, care s-a prelungit cu mult după miezul nopții, nu a fost cumva decât **întâmplarea** (despre care se spune că este fiica destinului) ce mi-a marcat pentru multă vreme viața și evoluția în publicistica de sociologie. Cu certitudine, pot să spun că de atunci am câștigat un adevărat prieten și o adevărată prietenă (în persoana soției lui George Timcu, dna Geta Timcu, o reputată specialistă în literatura rusă), dar, mai ales, o adevărată **prietenie**, având în vedere vârsta mea de atunci (aveam 44 de ani), vârsta la care cu greu îți mai faci noi prieteni, dimpotrivă, ți-e teamă să nu-i pierzi și pe cei pe care îi ai.

De la bun început, George Timcu făcea o impresie deosebită prin calmul său și, mai ales, prin calitățile sale umane, nu atât ca poet, cât mai ales om de cultură și povestitor, care se mișca ușor într-o serie de domenii foarte diferite, începând cu literatura și istoria și terminând cu politica și sociologia, aceasta din urmă fiind o pasiune pentru el și din domeniul căreia citise foarte mult. Cred că între el și mine a fost, dacă pot să spun așa, o *prietenie la prima vedere* mai ales că, de la bun început, nu știu ce mi-a venit că i-am spus nu George Timcu, ci Timy, apelativ pe care aveau să-l folosească ulterior aproape toți apropiații lui (mi se pare că a folosit acest prenume și într-un roman polițist pe care l-a scris). Este foarte dificil să faci portretul unui prieten și să spui ce te-a impresionat cel mai mult la el. Pot spune doar că era o persoană interiorizată, poate ușor timidă și sensibilă pentru un bărbat, dar care ascundea o fire hotărâtă și perseverentă în tot ceea ce făcea. Era foarte calm, întotdeauna zămbitor, fiind, deopotrivă, *un om de carte*, dar și *un om de casă*, care și-a iubit familia și profesia, cărora le-a dedicat întreaga lui viață, curmată, brusc, la vârsta de 58 de ani. Nu pot să nu închei aceste amintiri despre prietenul și scriitorul George Timcu, fără a pomeni de acea zi din decembrie 1984, când, cu doar două zile înaintea Crăciunului, a venit la noi acasă și, cu un aer misterios și plin de suspans, a scos de sub palton exemplarul semnal al cărții noastre (*Introducere în sociologia devianței*, având copertile de carton în culoarea mov cardinal). M-a luat în brațe și m-a sărutat, după care mi-a dat cartea, însă m-a avertizat prietenește să nu scot exemplarul din casă până nu primim „undă verde” de la stăpânire. A fost o bucurie imensă pentru mine și poate unul dintre cele mai frumoase cadouri primite de ziua mea (sunt născut pe 23 decembrie). Rememorând această întâmplare fericită pentru mine, îmi dau seama cât a riscat personal George Timcu publicând o carte care nu preaslăvea socialismul și realizările lui, dimpotrivă, se ocupa mai mult de lucrurile rele ale acestuia.

Indiferent de părerile sau comentariile unora sau altora despre George Timcu sau despre ce a făcut, n-a făcut sau ar fi putut să facă personal, pot să mărturisesc fără nicio ezitare că n-aș fi fost cunoscut și recunoscut astăzi în sociologie și, mai ales, în sociologia devianței și crimei, dacă George Timcu nu ar fi existat și nu l-aș fi întâlnit. Cred, cu convingere că, pentru a reuși ceva în viață trebuie, în primul rând, să începi lucrul, cel mai greu de făcut. Or, George Timcu a însemnat pentru mine nu atât un reper moral, cât mai ales *începutul* ascensiunii și afirmării mele ca sociolog.

Timpul a trecut rapid (din nou timpul care se scurge) și am rămas prieten cu George Timcu, chiar și în momentele mai dificile ale vieții sale, când Editura Științifică și Enciclopedică s-a

restructurat și privatizat, iar George Timcu nu și-a mai găsit parcă locul. Chiar și cei pe care i-a lansat în viața publicistică au vorbit tot mai puțin despre el sau au încercat să uite cât îi datorează în formarea lor și devenirea lor profesională. Iar după dispariția sa fulgerătoare, în februarie 1997, s-a așternut o nemerită uitare din partea unora care îi datorau atât de mult. Doar soția sa, Geta Timcu, a încercat să întrețină vie memoria lui, comemorându-l în fiecare an în prezența unor cunoscuți și prieteni sau publicându-i postum unele dintre poezii.

Pe cât posibil, am încercat să evit calea uitării față de acest om și, într-un volum omagial redactat de colegii mei la împlinirea vârstei de 65 ani (asta se întâmplă în anul 2006), am scris la un moment dat: „Am beneficiat de sprijinul științific și de autoritatea morală și profesională a directorului de atunci al editurii [Editura Științifică și Enciclopedică], Mircea Măciu, și mai ales de înțelegerea și prietenia redactorului-șef, reputatul scriitor George Timcu, care ne-a sprijinit ulterior și în publicarea altor cărți și cu care am rămas în strânse relații de prietenie și amiciție până la dispariția sa din viață, în anul 1997 (*Sociologie juridică și a devianței*, volum omagial, 2006, p. 33).

Poate că timpul, iar mereu timpul, a fugit prea repede și pe nedrept pentru tine, Timy, pentru că astăzi ai fi fost alături de noi, la vârsta de 70 de ani. Însă, chiar dacă timpul a zburat, ne rămân amintirile, care sunt, așa cum spunea în urmă cu aproape două secole scriitorul german J. P. Richter, „singurul rai din care nu putem fi izgoniți”.

Dan Banciu

LUCRĂRI SEMNATE DE GEORGE TIMCU

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. *Ritual* (versuri), debut editorial, București, Editura Eminescu, 1972.
2. *Fără suspjecți*, (roman), București, Iași, Editura Junimea, 1972.
3. *Tăinuitele culpe* (nuvele), Iași, Editura Junimea, 1973.
4. *Dialog ipotetic* (versuri), București, Editura Albatros, 1973.
5. *Lungile apusuri de soare* (roman), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.
6. *Veghe nocturnă* (versuri), București, Edit. Eminescu, 1977.
7. *Tristețea lui Alec Armașu* (roman), Iași, Editura Junimea, 1978.
8. *Enigma pe autostradă* (roman), Iași, Editura Junimea, 1980.
9. *Machiaj* (roman), București, Editura Eminescu, 1981.
10. *Dispariția unui necunoscut* (Roman din ciclul: *Din anchetele lui Alec Armașu*), Iași, Editura Junimea, 1983.
11. *O război târzie* (roman din ciclul: *Din anchetele lui Alec Armașu*), Iași, Editura Junimea, 1988.
12. *Scrisoare de dragoste* (versuri), București, Edit. Albatros, 1990.
13. *Camera de gardă* (roman), Galați, Editura Porto-Franco, 1995.
14. *Lungile apusuri de soare* (roman), reeditare, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1996.

POSTUME

15. *Iubire la sfârșit de lume* (roman), București, Editura Eminescu, 1996.
16. *Ferestrele nopții* (versuri alese), București, Editura Viitorul Românesc, 1998.
17. *Prea târziu pentru iubire*, (versuri), București, Editura Viitorul Românesc, 2001.

LUCRĂRI PUBLICATE ÎN *BIBLIOTECA DE SOCIOLOGIE*,
Editura Științifică și Enciclopedică (coordonate, inclusiv, de redactorul-șef: George Timcu):

1. (Coordonator: dr. Honorina Cazacu, *Fluctuația forței de muncă. Teorie-Metodă-Cercetare*, 1979.
2. Henri H. Stahl, *Teorii și ipoteze privind sociologia orânduirii tribale*, 1980.
3. Ion Drăgan, *Opinia publică, comunicarea de masă și propaganda în societatea contemporană*, 1980.

4. Constantin Vlad, *Creștere și valori*, 1980.
5. Traian Rotariu, *Școala și mobilitatea socială în țările capitaliste dezvoltate*, 1980.
6. Ionel Dorofte, *Analiza și predicția performanțelor umane*, 1981.
7. Cătălin Mamali, *Balanță motivațională și coevoluție*, 1981.
8. Lazăr Vlăsceanu, *Metodologia cercetării sociologice. Orientări și probleme*, 1982.
9. Ioan Mărginean, *Măsurarea în sociologie*, 1982.
10. Ștefan Costea, Maria Larionescu, Ion Ungureanu, *Sociologie românească contemporană. O perspectivă în sociologia științei*, 1983.
11. Vasile Miftode, *Elemente de sociologie rurală*, 1984.
12. Ilie Bădescu, *Sincronism european și cultură critică românească. Contribuții de sociologie istorică privind cultura modernă românească*, 1984.
13. Ion Ungureanu, Ștefan Costea, *Introducere în sociologia contemporană. Teorii ale acțiunii și raționalității sociale*, 1985.
14. Dan Banciu, Sorin Rădulescu, Marin Voicu, *Introducere în sociologia devianței*, 1985.
15. Mihaela Vlăsceanu, *Conștiință și cauzalitate*, 1985.
16. (Coordonator: Septimiu Chelcea), *Semnificația documentelor sociale*, 1985.
17. Lazăr Vlăsceanu, *Metodologia cercetării sociale. Metode și tehnici*, 1986.
18. (Coordonatori: prof. univ. Ion Drăgan, dr. Nicolae Radu), *Comportamente culturale și profesionale. De la „jugureni” și „potecari” la „muncitorul intelectual”*, 1987.
19. Dan Banciu, Sorin Rădulescu, Marin Voicu, *Adolescenții și familia*, 1987.
20. Ion Ungureanu, *Idealuri sociale și realități naționale*, 1988.
21. Caliochia Radu, Simon Radu, *Mass-media și democratizarea culturii*, 1989.